

Vergaderjaar 2019–2020

33 037

Mestbeleid

Q

VERSLAG VAN EEN NADER SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 24 oktober 2019

De toenmalige leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben kennisgenomen van de brief van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 3 december 2018¹, waarin zij reageert op de brief van de commissie van 16 november 2018.

Naar aanleiding hiervan is op 13 december 2018 een brief gestuurd aan de Minister, gevolgd door een rappelbrief op 4 april 2019.

De Minister heeft op 17 april 2019 een uitstelbrief gestuurd. Vervolgens is op 20 september 2019 naar aanleiding van het halfjaarlijks rappel toezeggingen een tweede rappelbrief gestuurd.

De Minister heeft op 24 oktober 2019 gereageerd via een brief inzake bestuurlijke boetes mestbeleid. Aan die brief is als bijlage het CDM-advies «*Analyse boetes bij overtreding Meststoffenwet*» (25-06-2019) toegevoegd.

De commissie² brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde nader schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
De Boer

¹ Zie verslag schriftelijk overleg: *Kamerstukken I*, 2018–2019, 33 037, P.

² Samenstelling:

Koffeman (PvdD), Faber-van de Klashorst (PVV), Van Strien (PVV), Gerkens (SP), Atsma (CDA), N.J.J. van Kesteren (CDA) (*voorzitter*), Pijlman (D66), Schalk (SGP), Klip-Martin (VVD), Van Rooijen (50PLUS), Van Ballekom (VVD), De Blécourt-Wouterse (VVD), Crone (PvdA), Dessing (FVD), Gerbrandy (OSF), Van Gurp (GL), Van Huffelen (D66), Huizinga-Heringa (CU), Kluit (GL), van der Linden (FVD) (*ondervoorzitter*), Meijer (VVD), Otten (Fractie-Otten), Van Pareren (FVD), Prins-Modderaar (CDA), Recourt (PvdA), Vendrik (GL)

**BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR
ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT/LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT**

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Den Haag, 13 december 2018

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV) hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 3 december 2018³, waarin u reageert op de brief van de commissie van 16 november 2018.

In uw brief geeft u aan in december 2018 een (concept)rapport van de Commissie Deskundigen Meststoffen te verwachten en dat u deze, samen met uw appreciatie, naar verwachting in het komend voorjaar 2019 naar de Kamer zou sturen. De commissie zou u willen verzoeken het rapport, zodra beschikbaar, naar de Kamer te sturen en zou u tevens willen vragen uw appreciatie van het rapport zo spoedig mogelijk daarna aan de Kamer te doen toekomen.

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
A.M.V. Gerkens

³ Zie verslag schriftelijk overleg: *Kamerstukken I*, 2018–2019, 33 037, P.

**BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR
ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT/LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT**

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Den Haag, 4 april 2019

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben u per brief van 13 december 2018⁴ verzocht om een (concept)rapport van de Commissie Deskundigen Meststoffen, dat naar uw verwachting in december 2018 beschikbaar zou zijn, na ontvangst meteen naar de Kamer te sturen. Daarnaast verzochten deze leden u om vervolgens uw appreciatie van het rapport zo spoedig mogelijk naar de Kamer te doen toekomen. Deze appreciatie zou naar uw verwachting in het voorjaar van 2019 naar de Kamer kunnen worden gestuurd.

Tot op heden heeft de Kamer het rapport en uw appreciatie echter nog niet mogen ontvangen. De voornoemde leden hechten aan het tijdig toesturen van deze stukken en verzoeken u dan ook deze zo spoedig mogelijk naar de Kamer te doen toekomen.

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
A.M.V. Gerkens

⁴ In reactie op uw brief van 3 december 2018, waarin u reageert op de brief van de commissie van 16 november 2018, zie verslag schriftelijk overleg: *Kamerstukken I*, 2018–2019, 33 037, P.

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 april 2019

Ik heb uw Kamer toegezegd om u in het eerste kwartaal van 2019 een advies te sturen van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) over de werking van boetes bij mestfraude ten opzichte van het economisch voordeel. Het advies is echter nog niet gereed voor publicatie. Ik verwacht uw Kamer uiterlijk in mei 2019 over het advies te kunnen informeren.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Den Haag, 20 september 2019

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV) hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief⁵ van 2 september 2019, waarin u reageert op het halfjaarlijks rappel toezeggingen dat op 11 juli 2019 naar u is verstuurd. De leden van de **PvdA**-fractie vragen u naar aanleiding van uw reactie ten aanzien van toezegging T02487 (Toezegging Jaarlijkse rapportage over de stand van zaken van de boetes en naleving bij mestfraude) de aan deze toezegging gerelateerde rapportage van de Commissie Deskundigen Meststoffen (CDM), waarin wordt ingegaan op het economisch voordeel van fraude in relatie tot de afschrikwekkende werking van boetes, zo spoedig mogelijk naar de Kamer te sturen. De leden van de fracties van **GroenLinks** en **OSF** sluiten zich bij het verzoek van de leden van de PvdA-fractie aan.

De leden van de PvdA-fractie stellen vast dat u in uw brief van 23 oktober 2018 de verwachting uitsprak het CDM-rapport voor het eind van 2018 te ontvangen.⁶ In uw brief van 3 december 2018⁷ herhaalde u de verwachting in december 2018 een (concept)rapportage te ontvangen. Tevens liet u weten het Openbaar Ministerie en Ministerie van Justitie en Veiligheid te betrekken bij het vervolg op dit rapport. Ten slotte sprak u in die brief de verwachting uit uw appreciatie van het rapport voorjaar 2019 naar de Eerste Kamer te kunnen zenden. De leden van de commissie EZK/LNV hebben u op 13 december 2018⁸ verzocht het CDM-rapport, zodra beschikbaar, naar de Kamer te sturen en u tevens gevraagd uw appreciatie van het rapport zo spoedig mogelijk daarna aan de Kamer te doen toekomen. In reactie op een rappelbrief van de commissie van 4 april 2019⁹ heeft u in een uitstelbrief het tijdstip van toezending van het rapport verschoven naar uiterlijk mei 2019.¹⁰

Toen bleek dat de Kamer het rapport in mei niet had ontvangen, is op 4 juni 2019 tijdens het plenaire debat over het voorstel Tijdelijke verhoging afromingspercentage bij overgang van een fosfaatrecht (35 208) wederom geïnformeerd naar toezending van het CDM-rapport. U sprak toen uit ernaar te streven om het rapport nog «voor de zomer» aan de Kamer te doen toekomen.¹¹ De leden van de PvdA-fractie constateren thans dat de Kamer het CDM-rapport nog steeds niet heeft ontvangen en zij verzoeken u het rapport voorzien van uw appreciatie of – indien het rapport nog niet mocht zijn afgerond – de laatste conceptversie vooralsnog zonder uw appreciatie, per ommegaande aan de Kamer te doen toekomen.

⁵ Zie verslag schriftelijk overleg: *Kamerstukken I*, 2018–2019, 35 000 XIV, K.

⁶ Zie verslag schriftelijk overleg: *Kamerstukken I*, 2018–2019, 33 037, O, blz. 21.

⁷ Zie verslag schriftelijk overleg: *Kamerstukken I*, 2018–2019, 33 037, P, blz. 4.

⁸ Nog niet gepubliceerd stuk: Verzoek spoedig versturen rapport Commissie Deskundigen Meststoffen en uw appreciatie van dit rapport, 13 december 2018, kenmerk 162284.05u.

⁹ Nog niet gepubliceerd stuk: Rappel aangaande (concept)rapport van de Commissie Deskundigen Meststoffen en appreciatie, 4 april 2019, kenmerk 162284.06u.

¹⁰ Nog niet gepubliceerd stuk: Uitstel CDM-advies over bestuurlijke boetes mestbeleid, 17 april 2019.

¹¹ Verslag EK 2018/2019, nr. 33, item 3, blz. 13.

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV) zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag zo spoedig mogelijk.

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
N.J.J. van Kesteren

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 oktober 2019

Zoals aangekondigd in de versterkte handhavingsstrategie mest heb ik de afgelopen periode het sanctiebeleid bij overtredingen van de mestwet- en regelgeving bekeken. Hiertoe heb ik de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) gevraagd om een advies over de hoogte van de bestuurlijke boetes ten opzichte van het economisch voordeel, om zodoende de afschrikwekkendheid van de boetes te beoordelen. Daarnaast heb ik, mede naar aanleiding van een recente uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb), opnieuw bekeken hoe om te gaan met nauwkeurigheidsmarges bij het opleggen van bestuurlijke boetes. Hierbij informeer ik uw Kamer over beide punten. Daarmee geef ik tevens invulling aan mijn toezeggingen uit het Mondeling Overleg met de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van de Eerste Kamer d.d. 4 december 2018 en het AO Mestbeleid en onregelmatigheden bij de registratie runderen met de Tweede Kamer d.d. 13 december 2018.

Afschrikwekkendheid mestboetes

Ik heb de CDM gevraagd te onderzoeken of de mestboetes vanuit economisch perspectief en in relatie tot de pakkans voldoende afschrikwekkend zijn. Met dit onderzoek geef ik tevens invulling aan het vereiste in artikel 4 lid 2 d van de derogatiebeschikking 2018–2019. Het rapport treft u in bijlage 1.

De CDM geeft in het advies de feitelijke ontwikkeling van de mestafzetkosten voor melkveehouderijbedrijven, pluimveebedrijven en varkensbedrijven. De combinatie van een vrij constante mestproductie en een dalende mestplaatsingsruimte in de voorbije 10 jaar, heeft geleid tot een toename van het overschot van mest op de mestmarkt. Omdat het aanbod groter is dan de vraag, en transport en verwerking van mest duur zijn, kost mestafzet geld. De hoogte van de mestafzetkosten is de resultante van transportkosten, eventuele opslag- en verwerkingskosten en de prijs die de afnemer ervoor wil betalen. De prijs van de mest is negatief als het aanbod groot is, afhankelijk van de samenstelling en kwaliteit van de mest.

De mestafzetkosten waren in 2016 gemiddeld 6.000 euro voor melkveehouderijbedrijven, 11.000 euro voor pluimveebedrijven en 51.000 euro voor varkensbedrijven. Tussen 2005 en 2016 zijn de gemiddelde mestafzetkosten per bedrijf vervijfvoudigd voor varkensbedrijven, licht gedaald voor pluimveebedrijven en licht gestegen voor rundveebedrijven. De mestafzetkosten per bedrijf zijn voor varkens- en rundveemest het hoogst in zuid en oost Nederland. De mestafzetkosten waren in 2016 voor rundveemest 12 euro per ton, voor pluimveemest 11 euro per ton en voor varkensmest 20 euro per ton.

In de voorbije jaren zijn de mestafzetkosten van vooral varkensbedrijven toegenomen. Varkensbedrijven hebben weinig land in eigen beheer en moeten daardoor relatief veel mest afzetten, terwijl afnemers varkensmest relatief weinig waarderen vanwege een ongunstige samenstelling – er is relatief veel fosfaat per eenheid organische stof in varkensmest. De daling van de gemiddelde mestafzetkosten voor pluimveemest daarentegen heeft te maken met de investeringen van de pluimveesector in mestverwerking (mestdrogen, pelleteren/korrelen, mestverbranding), waardoor de afzet (export) van pluimveemest tegen relatief lage afzetkosten is

gegarandeerd. Daarbij speelt een rol dat pluimveemest van nature droger is en hogere gehalten stikstof en fosfaat heeft per ton dan dunne varkensmest en rundveemest. Van de drie sectoren was het ondernemersinkomen in de varkenshouderij gemiddeld genomen het laagst in de voorbije 10 jaar. De variatie tussen jaren in inkomen was groot.

De CDM geeft aan dat er over de relatie tussen de fraudeprikkel enerzijds en de aard van de persoon, bedrijfstype, ondernemersinkomen en mestafzetkosten anderzijds geen empirische informatie beschikbaar is. Mede daardoor verschillen volgens de CDM de meningen over de afschrikwekkende werking van de huidige boetes. Een redenering is dat de huidige boetes te laag zijn om afschrikwekkend genoemd te kunnen worden, omdat mestfraude (overtreding van de gebruiksnormen en gebruiksregels van de Meststoffenwet) nu geregeld voorkomt. Een andere voorkomende redenering is dat pakkans en dan vooral de kans dat een overtreder daadwerkelijk wordt bestraft en een boete krijgt opgelegd, uiteindelijk bepalen of de huidige boetes voldoende afschrikwekkend zijn. De CDM meent dat beide redeneringen een kern van waarheid bevatten maar zonder empirisch onderzoek valt dit niet te staven.

De CDM constateert dat de huidige bestuurlijke boetes voor overtreding van artikelen 7, 8, 14, 21 en 33 van de Meststoffenwet voor varkens- en rundveemest gemiddeld genomen een factor 2 à 4 hoger zijn dan de mestafzetkosten die gemiddeld genomen in 2016 werden betaald. Dit impliceert dat de boetes gemiddeld hoog genoeg zijn om het directe economisch voordeel van mestfraude te ontnemen en tegelijkertijd bijdraagt aan het voorkomen van nieuwe overtredingen. Voor pluimveemest zijn de huidige bestuurlijke boetes voor overtreding van de gebruiksnormen en mestafzet een factor 20 à 40 hoger dan de gemiddelde mestafzetkosten. Dat is te verklaren doordat de boetetarieven voor stikstof en fosfaat uniform zijn voor alle mestsoorten, en pluimveemest veel hogere gehalten aan stikstof en fosfaat per ton mest bevat dan rundveemest en varkensmest, terwijl de mestafzetkosten relatief laag zijn. De CDM adviseert om bij het opleggen van boetes geen onderscheid te maken naar mestsoort (en dus de huidige systematiek in stand te houden), omdat mestsoorten niet altijd gemakkelijk zijn te herkennen en mestsoorten in de praktijk soms worden gemengd om een meststelling te krijgen die voldoet aan de wensen van de afnemer.

Zoals hierboven aangegeven is voor de afschrikwekkendheid van boetes naast de hoogte van de boete ook de pakkans een bepalende factor. Oftewel, als een ondernemer de regels overtreedt, hoe groot is dan de kans dat hij wordt betrapt en een boete opgelegd krijgt. De CDM stelt op grond van berekeningen vast dat bij de huidige boetetarieven fraude bij de afzet van pluimveemest gemiddeld genomen niet loont bij een pakkans van 2% of meer. Bij varkensmest en rundveemest is dat gemiddeld genomen het geval bij een pakkans van 22% of meer.

Het introduceren van een onderscheid in boetes per mestsoort (zie hierboven) of per regio wordt door de CDM niet zinvol geacht, omdat de verschillen gering zijn tussen regio's in mestafzetkosten per ton mest. Naast het vergroten van de pakkans kan de afschrikwekkende werking van mestboetes wel verder worden verhoogd door meer onderscheid te maken naar de aard van de overtreder (grootte van het bedrijf) en naar recidive. Bij grote bedrijven dienen de boetetarieven hoger te zijn dan bij kleine bedrijven, aldus de CDM. Deze mogelijkheid wordt vermeld in de Boetewijzer die het Ministerie van Justitie en Veiligheid recent heeft opgesteld om meer uniformiteit te krijgen in de hoogte van bestuurlijke boetes voor verschillende wettelijke domeinen.

Appreciatie

De boetebedragen bestaan uit het wegnemen van het economisch voordeel en bovendien daarboven nog uit een bestraffend element. Op basis van het CDM-advies constateer ik dat de huidige boetebedragen beide elementen afdekken. Een verdere verhoging van de boetes ligt dan ook niet in de rede, temeer omdat de mestafzetkosten in verhouding tot de totale bedrijfskosten met name bij varkensbedrijven aanzienlijk zijn. De mestafzet is vooral voor varkensbedrijven een grote financiële opgave omdat de gemiddelde mestafzetkosten van dezelfde orde van grootte zijn als het ondernemersinkomen. Een verdere verhoging van boetes zal dan ook de financiële draagkracht van bedrijven te boven kunnen gaan. Daarbij weeg ik ook mee dat met de versterkte handhavingsstrategie mest naast het opleggen van boetes ook andere maatregelen en sancties worden genomen, zoals uitsluiting en terugvordering van subsidies, opname in een frauderegister en extra BIBOB-onderzoeken waardoor in het uiterste geval een vergunning kan worden ingetrokken.

Ik zie wel verbetermogelijkheden in het maken van meer onderscheid naar recidive en bedrijfsgrootte, zoals de CDM ook aanbeveelt. In de huidige uitvoeringspraktijk (matigingsbeleid, proportionaliteitstoets) houdt RVO.nl reeds rekening met recidive en de grootte van bedrijven. Zo wordt een boete niet gematigd in geval van recidive, terwijl matiging wel aan de orde kan zijn als een bedrijf voor het eerst een overtreding begaat. Een boete bij de overschrijding van de gebruiksnormen wordt als het een klein bedrijf betreft eenmalig gematigd met 50%. De afschrikwekkende werking van mestboetes kan echter groter worden als in wet- en regelgeving voor dergelijke situaties reeds hogere boetetarieven zijn vastgesteld dan de reguliere tarieven. Ik denk daarbij allereerst aan de situatie van recidive. Ook het wettelijk vaststellen van hogere boetetarieven voor grote bedrijven, kan de afschrikwekkende werking vergroten. Dit gebeurt ook in andere sectoren waar de hoogte van het wettelijk vastgestelde boetetarief mede wordt gebaseerd op bijvoorbeeld de omzet van het bedrijf dat een overtreding begaat. Ik zal deze mogelijkheden nader verkennen evenals welke aanpassingen in wet- en regelgeving dit eventueel vergt. Ik verwacht uw Kamer hier in het eerste kwartaal van 2020 over te kunnen informeren.

Verder is mijn inzet onverminderd gericht op het vergroten van de pakkans, oftewel de kans dat een overtreder daadwerkelijk wordt bestraft en een boete krijgt opgelegd. Dit doe ik langs de lijnen die zijn beschreven in de versterkte handhavingsstrategie mest (Kamerstuk 33 037, nr. 311): gebiedsgerichte en risicogerichte handhaving, verbeteren van de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen toezichthouders, betere gebruikmaking van datatechnologie en modernisering van verantwoordingsystemen zodat meststromen «real time» kunnen worden gevolgd. Deze maatregelen staan in onderling verband en moeten leiden tot een verdere vergroting van de pakkans. Zo wordt binnen het gebiedsgericht handhaven en bij bepaalde risicogericht geselecteerde ondernemingen door de NVWA nauw samengewerkt met andere toezichtpartners om zo de slagkracht en effectiviteit te vergroten. Daarbij wordt beter gebruik gemaakt van datatechnologie en automatisering, bijvoorbeeld door in de handhaving satellietbeelden te benutten.

Nauwkeurigheidsmarges bij mestboetes

In een uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (ECLI:NLCBB:2018:187) heeft het CBb geoordeeld dat er ten onrechte geen inzicht is gegeven in de nauwkeurigheidsmarges die worden toegepast bij het vaststellen van de overtreding en de berekening van de boete.

Dergelijke marges moeten naar oordeel van het CBb uiterlijk bij het voornemen om een mestboete op te leggen voor het bedrijf kenbaar zijn. Als gevolg van deze uitspraak zijn de marges die RVO.nl binnen het boetebeleid toepast, openbaar gemaakt op de website van RVO.nl.

Deze uitspraak heeft RVO.nl tevens aangespoord om in het algemeen transparanter te worden over het boetebeleid dat wordt gevoerd. RVO.nl werkt aan een uitgebreide inventarisatie van het boetebeleid dat RVO.nl in het kader van de Meststoffenregelgeving voert. Het streven is deze inventarisatie in oktober op de website van RVO.nl te plaatsen, zodat voor iedereen transparant is hoe mestboetes worden vastgesteld. Hier staat ook in opgenomen hoe RVO.nl met recidive om gaat. Uit de reeds door RVO.nl gepubliceerde stukken is al naar voren gekomen dat diverse nauwkeurigheidsmarges worden gehanteerd:

- a. Een marge van 18% op de fosfaatvastlegging als brijvoer¹² wordt gevoerd aan varkens;
- b. Een methode waardoor rekening wordt gehouden met een stikstofgat¹³ bij staldieren;
- c. Een methode waarmee rekening wordt gehouden met een bezinklaag¹⁴ die achterblijft in een opslag voor varkensmest;
- d. Marges voor aan- en afvoer ten aanzien van gewogen en bemonsterde dierlijke mest, kunstmest, overige bemonsterde organische meststoffen, staldieren, gewogen diervoer/ruwvoer en eieren.

Ik zal bekijken of overgegaan kan worden tot een eenvoudiger boetebeleid waarbij gebruik wordt gemaakt van een of enkele meer algemene marges. Vergelijkbaar met de algemene marge die wordt gehanteerd bij snelheids-overtredingen in het verkeer. Een vereenvoudigd boetebeleid moet ertoe leiden dat het beleid transparant en goed verdedigbaar is voor zowel bedrijven als RVO.nl. Ik vraag de CDM hierover om advies, waarbij in eerste instantie gekeken wordt naar een onnauwkeurigheidsmarge in drie categorieën diersoorten (varkens, overige staldieren en graasdieren).

Tot slot

In deze brief heb ik mijn inzet geschetst om het beleid voor het opleggen van mestboetes te verbeteren. Maar vanzelfsprekend wil ik dit beleid zo min mogelijk in hoeden te zetten. Handhaving, toezicht en sancties zijn immers een sluitstuk, en vele malen beter is het om overtredingen van de regelgeving te voorkomen. Ik blijf dan ook voortvarend inzetten op de uitvoering van de versterkte handhavingsstrategie mest om de naleving te verbeteren en op de herbezinning op het mestbeleid om te komen tot een robuust, toekomstbestendig stelsel dat het juiste gebruik van mest bevordert, werkbaar is voor de ondernemer en controleerbaar blijft door de overheid.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten

¹² Een mengsel van mengvoer, vaste en vloeibare bijproducten en water. Dit mengsel wordt op de veehouderij aangemaakt en daarna aan de dieren gegeven.

¹³ Stikstof vervliegt. De stikstofberekening is geïntroduceerd om rekening te houden met verschil tussen de verhouding fosfaat/stikstof in de forfaitair berekende productie van staldieren en de via bemonstering en analyse bepaalde afgevoerde mest van die dieren. De verhouding fosfaat en stikstof in de afgevoerde mest is hierdoor tevens bepalend voor de hoeveelheid mest die in dat jaar wordt geacht te zijn geproduceerd.

¹⁴ In een mestopslag voor varkensmest kan zich een bezinklaag vormen met hogere stikstof- en fosfaatwaarden. Door de vorming van een bezinklaag kan dus meer stikstof en fosfaat in een mestopslag aanwezig zijn dan volgt uit de toepassing van de algemene regels om de hoeveelheid fosfaat en stikstof in een mestopslag vast te stellen.